

Evelien Tonkens: 'Inderdaad malle ideeën...'

FOTO ROBERT VOS/ANP

'Niet het ei van Columbus,

Er zitten inderdaad 'malle' ideeën tussen, beaamt hoogleraar Actief Burger-schap aan de Universiteit van Amsterdam Evelien Tonkens. Geconfronteerd met een kleine opsomming van gehonoreerde Amsterdamse bewonersinitiatieven – van hoofddoek binden tot sterilisatie van huisdieren, en van Arabische les tot Domweg Breien – ziet ook zij niet van alle projecten direct het nut in voor de hele wijk.

Maar met zo'n regeling hoort dat er ook een beetje bij. Juist om bewoners te bereiken die via de gebruikelijke weg de politiek niet weten te vinden, is deze subsidieregeling zo laagdrempelig mogelijk gemaakt. Zeker in de stadsdelen die gebruik maken van de zogeheten vouchers (een soort tegoedbonnen) zijn er nauwelijks voorwaarden. "Je wilt creativiteit genereren, dus dan kun je erop wachten dat er dingen bij

zitten die een beetje mal zijn."

De groep bewoners die beoordeelt welke initiatieven geld krijgen en welke niet zou daarom duidelijker criteria moeten aanleggen waar de ideeën aan moeten voldoen en af en

'Van Arabische les zie ik ook het belang niet'

toe de wijk raadplegen. "Daar moet je over kunnen praten," vindt Tonkens. "Anders wordt het een soort sinterklaas. Van Arabische les zie ik ook niet direct het belang voor de wijk."

Maar het 'breiwerk' uit de Dapperbuurt voldoet dan weer wel hele-

maal aan de centrale doelstellingen van de bewonersinitiatieven, die omschreven zijn als 'sociale cohesie en leefbaarheid'. Ze kent het project uit haar, samen met Gerben Kroese, verrichte onderzoek naar het verstreken van door de bewoners zelf te verzilveren vouchers bij bewonersinitiatieven. "Dat breiwerk is wel een collectief gebeuren. Het moet leiden tot iets dat leuk is voor de buurt."

Natuurlijk zullen afwijzingen tot discussie leiden. Maar dat heeft ook een prettige bijkomstigheid. Discussie zorgt er volgens Tonkens meteen voor dat er toch een soort democratische verantwoording ontstaat, want daarmee staat gemeenschapsgeld dat wordt verdeeld zonder inmenging van gekozen stadsdeelbestuurders toch op gespannen voet.

In het onderzoek keek Tonkens uit naar slimme manieren om de doelgroep attent te maken op de subsi-

maar er zitten zeker nuttige kanten aan'

diepotjes. Een probleem daarbij is dat juist de bewoners die al een voortrekkersrol hebben in de buurt, als eersten hun oog daarop laten vallen.

"Die mensen noemen we wel: buurtburgemeesters. Het zijn mensen die al heel actief zijn en belangrijk voor een wijk. Maar met dit soort beleid wil je ook andere mensen bereiken, niet alleen de mensen die al heel actief zijn."

Tegelijk is het zaak de actieve bewoners ook niet helemaal links te laten liggen. "Je wilt ze ook niet kwetsen. En het gevaar is dat zij zich tegen de bewonersinitiatieven keren."

Een ander dilemma is dat er onderhand veel geld is gemoeid met de bewonersinitiatieven. "Politici doen er verstandig aan daar eens naar te kijken. Dat zie je vaker met beleid. Dan wordt er iets bedacht, en ineens komt het geld van alle

kanten. Veel gemeenten hadden al budgetten voor bewoners, en met een grove pennenstreek kwam daar nog meer geld bij voor de Vogelaarwijken."

Daardoor ontstaat ongelijkheid tussen wijken, terwijl het soms arbitrair is waarom de ene buurt onderdeel is van een Vogelaarwijk en de andere niet.

Het geld stapelt zich intussen op, waardoor zo langzamerhand kritiek loskomt over de 'carrousel' aan projecten op kosten van de belastingbetaler. De 'buurtbarbecue' is dan nooit ver weg.

"Die buurtbarbecues zijn wel een symbool geworden van geldverkwisting," zegt Tonkens grinnikend. "Terwijl ik het maar zeer de vraag vind of dat zo is. We weten eigenlijk helemaal niet zo veel over het effect: wie doen er mee, wat vinden ze ervan, wat brengt het teweeg in de buurt? Het gaat toch ook om

mensen die in hun eigen tijd druk zijn met het regelwerk, het eten maken en de standjes opzetten."

Over verkwisting maakt Tonkens zich ook niet zoveel zorgen. "Het gaat niet om idioot hoge bedragen.

moeten betalen, omdat ze dat niet kunnen."

De bewonersinitiatieven zijn daarmee voor haar 'niet het ei van Columbus'. "Maar ze hebben zeker nuttige kanten. Het maakt mensen

'Waar wil je de bewoners mee opzadelen? En willen ze dat?'

Bij de buurtinitiatieven gaat het vooral om vrijwilligers die in hun vrije tijd iets willen doen voor de buurt, en dat wordt ze op deze manier iets gemakkelijker gemaakt," zegt ze.

"De basisgedachte is dat het gaat om vrijwilligerswerk waarbij je wil voorkomen dat deze mensen hun onkosten ook nog eens uit eigen zak

enthousiast en actief en kan ze met elkaar in gesprek brengen over hoe ze hun buurt kunnen verbeteren." Ze pleit daarom voor het verfijnen en vervolmaken van de bewonersinitiatieven in plaats van ze meteen maar weer af te schaffen of verder uit te breiden.

Wat dat betreft noemt ze de grootscheepse introductie van de bewo-

nersinitiatieven als wondermiddel voor de achterstandswijken in de grote steden ook wat 'onbeholpen'. Om tegemoet te komen aan gevoelens van wantrouwen en ontevredenheid over de overheid wordt de bal nu bij de burger gelegd.

In al het enthousiasme misschien zelfs te 'eenzijdig', vreest Tonkens. "Dat is wel wat er is gebeurd de afgelopen vijftig jaar: tot de jaren tachtig was het eerst de overheid die het moest doen. Toen iedereen het daarmee had gehad, werd de markt op het schild gehesen, waar nu weer iedereen van terugkomt," beschrijft Tonkens.

"Het is ook heel belangrijk dat er goede voorzieningen zijn, en professionals die ze kunnen ondersteunen, zoals opbouwwerkers. Je kunt je ook afvragen welke verantwoordelijkheid je aan mensen wilt geven. Waar wil je ze mee opzadelen? En willen ze dat zelf wel?"